

V zadnjih desetih letih je večina raziskav Društva za raziskovanje jam Ljubljana potekala na treh področjih: Kaninu, podih pod Viševnikom na Pokljuki, in območju okrog Planine Poljana. Primarno področje je gotovo Kanin, štafeto sekundarnega pa je med 2019 in 2020 od Pokljuke prevzela Planina Poljana.

V tem času smo kot društvo registrirali 634 novih jam s skupno 64 kilometri dolžine in 18,5 kilometri globine. 208 novih jam smo registrirali na Kaninu, kjer vsako poletje poteka društven tabor. Okrog Planine Poljana smo našli 105 novih jam, na Pokljuki 51 in še 30 v okolici Žvirč na Dolenjskem. Starejše društvene jame smo podaljšali za skupno 38,5 kilometrov in jih poglobili za slaba dva kilometra. Skupaj to nanese preko sto kilometrov novih rovov. V nadaljevanju sledijo povzetki večjih odkritij našega društva. Začnemo na Poljuki, sledi Kanin, nato Krivopeta jama pri Robidišču, na koncu pa še Planina Poljana.

Sistem Pokljuškega grebena

Brezno na Toscu

Sistem Renejevo brezno - P4

Brezno spečega dinosavra

LJ-29

Krivopeta jama

Prvi sistem Planine Poljana

Drugi sistem Planine Poljana

Sistem Ledeni netopir

Dlvn

Molilni volk

DZRJL
2015–2024

RAZISKAV

PREGLED

Sistem Pokljuškega grebena

Poključki pod Viševnikom so postregli s prepletom brezen in meandrov, ki ga sestavljajo tri jame: Trubarjev dah, Platonovo šepetanje in Romeo.

Društvo za raziskovanje jam Ljubljana
Besedilo: Matic Di Batista

Raziskave v Evklidovi piščali so botrovale temu, da smo se začeli ozirati proti kraškemu platoju nad jamo (pod Viševnikom) in pričeli z iskanjem morebitnih višjih vhodov. Oktobra 2013 smo našli prva dva, ki sta nakazovala, da bi se zadaj lahko skrivalo kaj večjega – Platonovo šepetanje in Trubarjev dah. Vhoda sta le kakih deset metrov narazen, a vseeno jam nismo uspeli povezati vse do leta 2017, pa še takrat smo povezavo odkrili tik pod vhodoma.

Obe brezni smo raziskovali bolj kot ne vzporedno. Pogostejši so bili obiski v Trubarjev dah, Platonovo šepetanje pa je bilo deležno le kakih sporadičnih valov navdušenja. Posledično je tudi dolžina prve jame rasla precej hitreje kot druge. V obeh smo zaradi lažjega dostopa do oddaljenih delov postavili bivak. In prav tisti v Trubarju je povzročil, da smo s takrat najnižje točke jame v dvorani Final destination pričeli tehnično-plezalski podvig, ki nas je

kasneje privedel vse do vhodnih delov in rezultiral v približno 600 metrov jame, ki smo jo raziskali navzgor, večinoma navpično. Akcije v ta del jame so zahtevale še posebno motivacijo, saj smo na vsaki akciji porabili dobršen del dneva, da smo prišli skoraj do vhodnih delov, potem pa ponovno dol – na dno, na bivak. Drugi dan pa ponoviti vajo in se ponovno, tokrat po pravi poti, vzpeti do vhoda.

Jama je v dveh krakih dosegla 600 metrov globine in skupaj z vhodom Platonovega šepetanja do najgloblje točke meri 643 metrov. Tudi v drugem kraku, v Ruskem vohunu, smo našli pot, ki nas je s precej močnim preprihom vztrajno vodila nazaj proti površju, s to razliko, da tu ni bilo potrebno vse do dna jame.

Raziskave v obeh jamah so potekale večinoma v vzporednih breznihih oziroma meandrih, ki so jih povezovali. Nekajkrat smo naleteli tudi na večje galerije (Via

Voje) ali na večja brezna (Final destination, Ruski vohun, Dvojna vijačnica, Agora in Nevarna filozofija), večji del raziskovanja pa je vključeval bodisi plezanje bodisi trganje kombinezonov v tipičnih poključkih meandrih, polnih karfjol.

Zelo verjetno bi Trubarjev dah dobil še kak dodaten kamin, ki bi ga raziskali kdove kako visoko, če se ne bi 2016 našla nova generacija, ki je nedaleč stran odkrila in pričela z raziskavami v novi jami Romeo. Tudi ta jama je sledila pravilom morfologije poključkih jam z zlobnimi ožninami, ostrimi meandri in še kar prostornimi, lepimi in kompaktnimi brezni. Ekipa je z raziskavami pridno nabirala izkušnje ter globino in že po dobrem letu in pol uspela Romea povezati v Trubarjev dah kakih 400 metrov pod vhodom. Povezava pa ni bila le ena, Romeo se v spodnji delih precej razveji in praktično vsako brezno pride v nekem trenutku v Trubarjev dah.

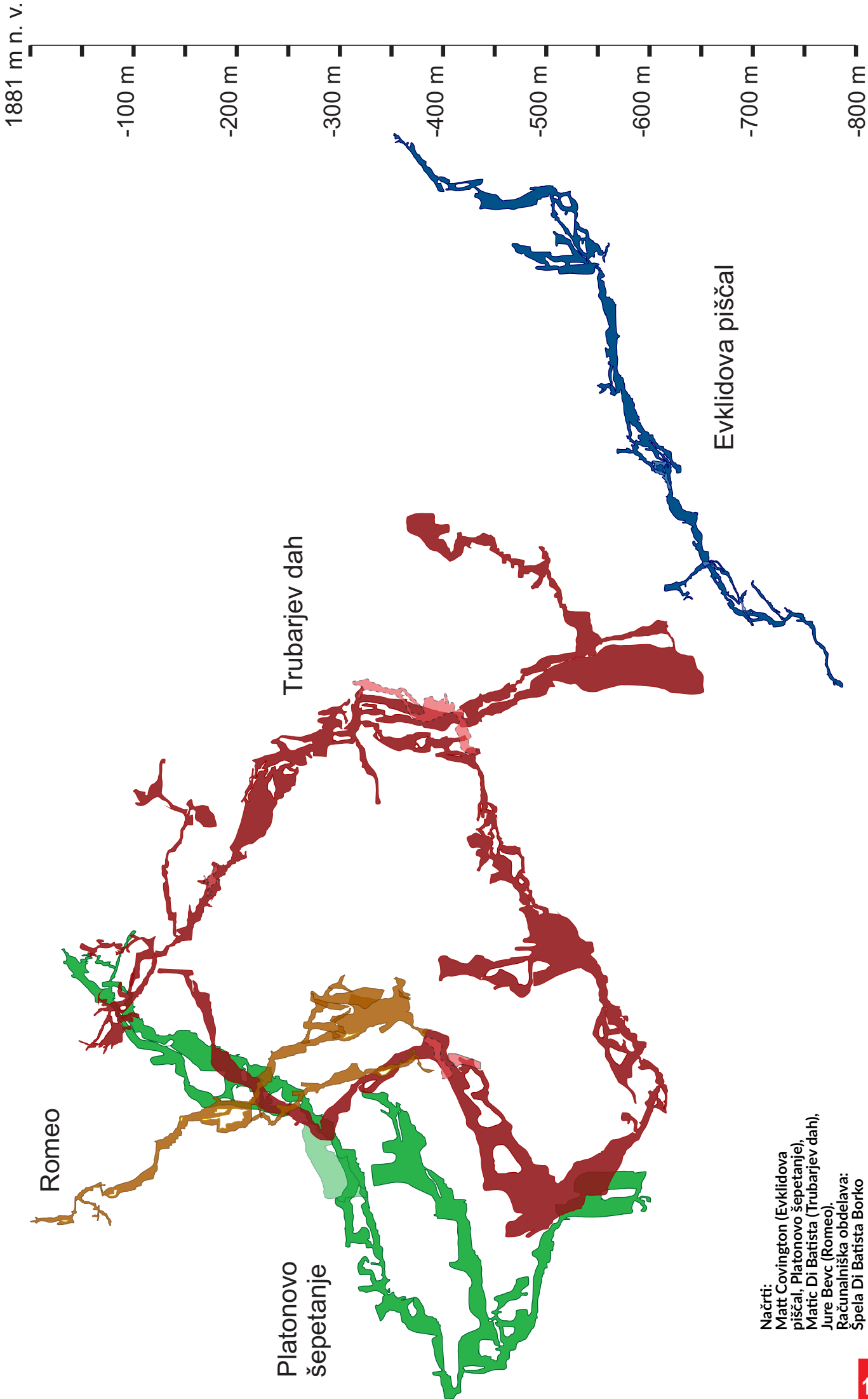
Pomemben doprinos povezave je bila tudi krajša pot v Podstrešje (del plezarije iz Final Destination), ki je precej olajšala dostop do teh delov. A vseeno obsežnejših raziskav tam ni bilo vse do 2024, ko smo večji del plezarije razopremili. Na dveh udarniških akcijah smo opremo spravili na površje skozi Romea.

Z raziskavami v masivu pod Viševnikom smo nabrali več kot deset kilometrov novih rovov in veliko izkušenj. Cilja še nismo dosegli in Evklidova piščal kljub zelo močnemu preprihu še vedno ni dobila drugega vhoda. Morda bodo čas in novi pristopi prinesli tudi to, zaenkrat pa praznina med jamama le buri domišljijo. ■

Več o raziskavah v Sistemu in na Pokljuki na splošno je napisano v Glasovih podzemlja 2014, 2016, 2018, 2019, 2022, 2023 in 2024.

Trubarjev dah.
Foto: Matic Di Batista

Náčrti:
Matt Covington (Evklidova piščal, Platonovo šepetanje),
Matic Di Batista (Trubarjev dah),
Jure Bevc (Romeo),
Računalniška obdelava:
Spela Di Batista Borko

Brezno na Toscu

Dolgo izgubljena jama nad Vodnikovovo kočo na Velem polju je v zameno za nove metre raziskovalce mučila z neskončnimi meandri in veliko količino vode.

Društvo za raziskovanje jam Ljubljana
Besedilo: Matic Di Batista

Brezno na Toscu je burilo domišljijo jamarjev dobrih 50 let. Odkar se je leta 1959 pojavil zapisnik s »piratskim« zemljevidom lege vhoda, se je na JZ pobočje Tosca zgrnilo kar lepo število jamarjev. Vsi so, navdušeno otovorjeni z opremo, iskali pozabljeno 100-metrsko deviško vertikalno, ki jo obljublja prvotni zapisnik. A našel je ni nihče. No, kasneje smo odkrili, da se je v vhodno brezno spustil dr. Gams z ekipo, enkrat v šestdesetih. A tam so z raziskavami zaključili, češ da se jama konča, načrta pa niso nikoli oddali.

Motivirani kot marsikdo pred nami smo se leta 2015 ponovno podali na obljubljeno lokacijo. Z nekaj iznajdljivosti in izkušnjem preteklih let, ko smo blodili po poključnem ruševju, smo tokrat vhod našli. Navdušenje je bilo nepopisno in nas navdalo z zagonom za naslednjih nekaj akcij, ko smo jama v dveh letih raziskali vse do globine 581 metrov in namerili 1870 metrov dolžine.

Čeprav smo dno dosegli kar hitro, je bila

pot tja precej trnova. Brezno na Toscu ima sicer kar nekaj lepih, prostornih brezen, a kaj ko so vsa povezana s precej ozkimi ter neprijetno dolgimi meandri. Sploh zadnji, Mačji meander – posvetili smo ga ubogemu mačku, ki naj bi po pripovedovanjih domačinov padel v brezno nekje okoli Velega polja in nato našel pot vse do doline – izstopil naj bi nekje nad Staro Fužino. Meandru ni videti konca, širina ni njegova vrлина in hkrati se vmes prekine s podrtimi deli, kjer smo se nekajkrat skoraj obrnili. Vseeno se na koncu odpre v lepo dvorano, kjer se jama konča v neprehodnem podoru.

Pa je to res konec jame? Po Mačjem meandru teče kar lepa količina vode. Hkrati se večkrat vidi v morebitne zgornje nivoje meandra. Ena ekipa se je celo prebila v zanimive dele, ki bi morda lahko obšli zadnjo dvorano. A kaj ko so akcije postale prenaporne, prostora za bivač pa v jami praktično ni. Že širilne akcije neke na 300 metrih globine so pokazale, da

Foto: Matic Di Batista

BREZNO NA TOSCU

Kat. št. 3900 | Dolžina 1870 m | Globina 581 m

Raziskovali: Matija Perne, Jaka Flis, David Škufca, Tomaž Krajnc, Lojze Blatnik, Vid Naglič, Nika Pišek, Matic Di Batista, Marina Pintar, Špela Di Batista Borko, Aja Zamolo, Behare Rexhepi, Matej Blatnik, Jure Bevc, Anže Tesovnik, Klemen Kramar, Tinkara Kepic, Mike Paton in Mitja Mršek.

Prvi zapisnik:
Habič P., 1959. Brezno v Tošču nad Velim poljem.
Zapisnik terenske ekskurzije. DZRJS.

Načrt jame: Matic Di Batista.
Oblikovanje: Špela Di Batista Borko.
Društvo za raziskovanje jam Ljubljana, 2024

resno raziskovanje te jame vzame veliko časa. Del težav je tudi z dostopom, ki ni tako zelo enostaven. Raziskave je močno olajšalo sodelovanje s PD Srednja vas v Bohinju, saj so nam omogočili bivanje v Vodnikovem domu.

Z možnostjo uporabe zimske sobe smo navadno akcije razdelili v tri dele (za koga štiri). V petek zvečer, v temi, smo se pogнали proti Vodnikovemu domu, pozno zvečer še nekaj pomalicali in spili pivo, če je bil dom še odprt, nato pa spat. Drugo jutro, navadno ne preveč zgodaj, smo se povzpeli do jame in napadli kak odročen del. Enkrat pozno popoldne je sledil naporen povratek, ki se na poti navzdol morda celo ni zdel tako strašen. Vseeno je, ko zapustimo zadnji meander (Mornarski kruh) in nas do vhoda loči »le še« 200 metrov žimarjenja, sreča velika. Precej prek polnoči sledi še spust do Vodnikovega doma, kjer morda naletimo na polno zimsko sobo čeških planincev, nakrademo deke in se zavlečemo kar pred vhod v kočo. Drugo jutro pa še sestop s težkimi nahrbtniki, polnimi mokre opreme, do doline in na pico.

Z raziskavami smo v letu 2022 zaključili in v eni ekstremni akciji jama razopremili. Sreča na vhodu je bila neznanska, pašta ob štirih zjutraj pred Vodnikovim domom pa nepopisno dobra.

Jama se torej ne zaključi in čaka pogumne nove generacije. Nekaj se že govori, da bodo mladci, ko pridejo v trenutna leta prejšnjih raziskovalcev, ponovno napadli BNT in morda ponovno odkrili mačjo pot v dolino. Do takrat pa trofeja ostaja pozabljenemu mucu iz Stare Fužine. ■

Več o raziskavah si lahko preberete v Glasu podzemlja 2016, 2019 in 2023.

Sistem Renejevo brezno - P4

Dve tisočmetrci, povezani skoraj 1000 metrov pod površjem. Naša trenutno najboljša možnost za preboj v dolino.

Društvo za raziskovanje jam Ljubljana
Besedilo: Špela Di Batista Borko

Jamski sistem Renejevo brezno - P4 je krona društvenih visokogorskih raziskav. Dve prek tisoč metrov globoki jami z vhoda več kot kilometer narazen, povezani skozi zaporedje podorov globoko pod površjem. Sistem je skozi desetletja raziskovalo več kot 110 jamarjev, obe jami pa sta bili predstavljeni v jubilejnih Glasu podzemlja ob deseti Putickovi nagradi. V tem prispevku se bom osredotočila na raziskave v jami P4, ki so se obudile leta 2013 in obrodile večje sadove v letu 2016. S preseženo globino 1000 metrov, doseženim spletom vodoravnih rogov, nato pa še s povezavo.

V letih 2015 in 2016 smo se prebijali skozi ožino Olimpijska norma, na dnu Egotripa. Po petih kopaških akcijah smo dosegli nadaljevanje, 120 metrov globoko brezno Beli cvet, ki se na globini 650

metrov konča s podorom. Na polovici brezna smo se zanihali v okno, ki je pripeljalo v razpadajočo dvoranico z novo ožino. Nato se je jama veličastno odprla v skoraj 200 metrov globoko brezno Odmev termine. Odmevu je sledila dvorana Infinitum, visoka 60 metrov in dolga prek 100. Na koncu dvorane, v manjšem aktivnem breznu, smo dosegli magično globino 1002 metra. Vzoredno smo plezali kamin v Belem cvetu, ki se je prevesil v novo brezno Črna lukna.

Leto 2017 je bilo najbolj plodno. Raziskovali smo v Črni lukni in postavili bivak Huston na -650 metrih. Do konca se je raziskalo vodno brezno pod Hustonom. Zaprli smo odcepe v Črni lukni. Čeprav ti deli močno pihajo, bi ožine zahtevale preveč vložka. Infinitum se je odprl v dve smeri: proti jugovzhodu smo našli prostorno, 400

metrov dolgo galerijo Path Lain in Shadows, proti severu pa manjšo sestro dvorane Infinitum, Secundus. V galeriji nas je ustavil 30-metrski kamin, a smo ga premagali v enem zamahu. Na koncu galerije se je odprla dvorana Stella, iz katere smo se prekopali v nove, precej ožje rove, smer JJV, Last Minute. V Stelli smo postavili drugi bivak. Ker se je Last Minute zožal v nepreahoden meander, smo napadli neskončen kamin nad Stello in vse odcepe tik pred dvorano. Tu smo zopet prebili -1000 in se ustavili pred ožino. Sočasno se je veliko truda vložilo v iskanje nadaljevanja v Secundusu, saj smo že slutili povezavo z Renejevim breznom. Ti deli so v obeh jamah zelo podorni. V Renejevem breznu smo v letih 2014 in 2015 raziskali tri nivoje fosilnih rogov, a so se vsi končali z navidez nepreahodnimi podori. Iz P4 je

bilo delo malenkost lažje, saj smo večino časa prodirali navzdol. V Secundusu se je delalo na več koncih hkrati, poleg najbolj možne povezave smo na prehodu med dvoranama prodrli skozi nestabilno Smrtno ožino.

Leta 2018 smo pod Smrtno ožino dosegli niz brezen, ki so popeljala do globine 1054 metrov. V Stelli smo se ob robu dvorane prekopali v spodnji nivo, smer vzhod, ki je vodil v vzoredno galerijo Puška v med. Ta je postregla z več nadaljevanji, med drugim v vodni rov Jozlov povratnik, kjer voda teče nazaj proti severu, vse do podora pod Infinitumom. Nad Jozlovim povratnikom smo se povzpeli 100 metrov višje (Antigravitacija), do nove galerije proti jugovzhodu (Kera fora), ki je zahtevala več prečenj in krajših plezarij, na koncu pa se je zožala do nepreahodnosti v Evklidju, edina pot je bila navzgor. Na drugi strani, pod Secundusom, smo vzpostavili zvočno povezavo z Renejevim breznom, a še ni bilo čisto jasno, kje kopati. Zato smo 2019 nadaljevali s kopanjem kar vsepovprek in ena ožina je prav zares vodila v novo brezno, to pa v povezavo. Pod Ožino smrti smo odkrili t. i. Kolektorček, vodni tok, ki teče proti jugovzhodu. Z malce truda smo premagali prepreke v Kolektorčku in dosegli sifon Ipanemo na globini 1099 metrov. Oktobra je potekala prva ženska odprava na -1000, decembra pa je sledila vele-meddruštvena odprava, na kateri se je naredilo prvo prečenje sistema, fotografiralo nove dele in raziskovalo na več koncih. Odprava je bila logistični vrhunec, saj je v jami hkrati delovalo 17 jamarjev. Raziskovalo se je na več koncih, okoli in pod Stello, plezalo kamin nad Evklidjem, dokončevalo odcepe v Secundusu.

Pozimi 2020 smo prepluli Ipanemo in potrdili, da na drugi strani ni suhega nadaljevanja. V Trmoglavem kaminu smo končno dosegli vrh, ki se je prevesil v brezno Klinč. Več je bilo preopremljevalnih akcij. Leta 2022 smo v Klinču dosegli nepreahodno ožino. Ti skrajno jugovzhodni deli so že štiri ure stran od bivaka. Zato smo sile usmerili v bližji kamin proti Velbu (ING kamin), kjer smo priplezali 200 metrov visoko in našli zgolj vzoredno brezno, ki se je povezovalo v znane dele. V 2023 je bilo več dvodnevni akcij v Infinitum, kjer smo prav tako napadli nov kamin in dosegli nov splet rogov, Severne neznane in YuCi šaht.

V jami nas čaka kar nekaj perspektivnih nadaljevanj, a zahtevajo vsaj štiridnevno odpravo. Dele na jugovzhodu bi bilo precej lažje raziskovati prek nižjega vhoda. Še vedno je nekaj lažje dosegljivih vprašajev v Severnih neznankah, prav tako treba dokončati ING kamin. A vizija je jasna, dolina čaka in čeprav raziskovalna vnema skozi čas niha, se jame ne končajo. ■

Več o jami:

Kunaver Uroš, 2020. Fotoreportaža. uros-kunaver.si/sistem-renejevo-brezno-p4/
Di Batista Borko Špela, 2024. Novice iz globin sistema Renejevo brezno - P4. Glas podzemlja 2024, str. 29-33.
Borko Špela, 2023. Sistem Renejevo brezno - P4 v letih 2021 in 2022. Glas podzemlja 2023, str. 49-51.
Borko Špela, 2021. Sistem Renejevo brezno-P4. Glas podzemlja 2021, str. 27-29.
Borko Špela, 2020. Pregled raziskav v Sistemu Renejevo brezno-P4. Glas

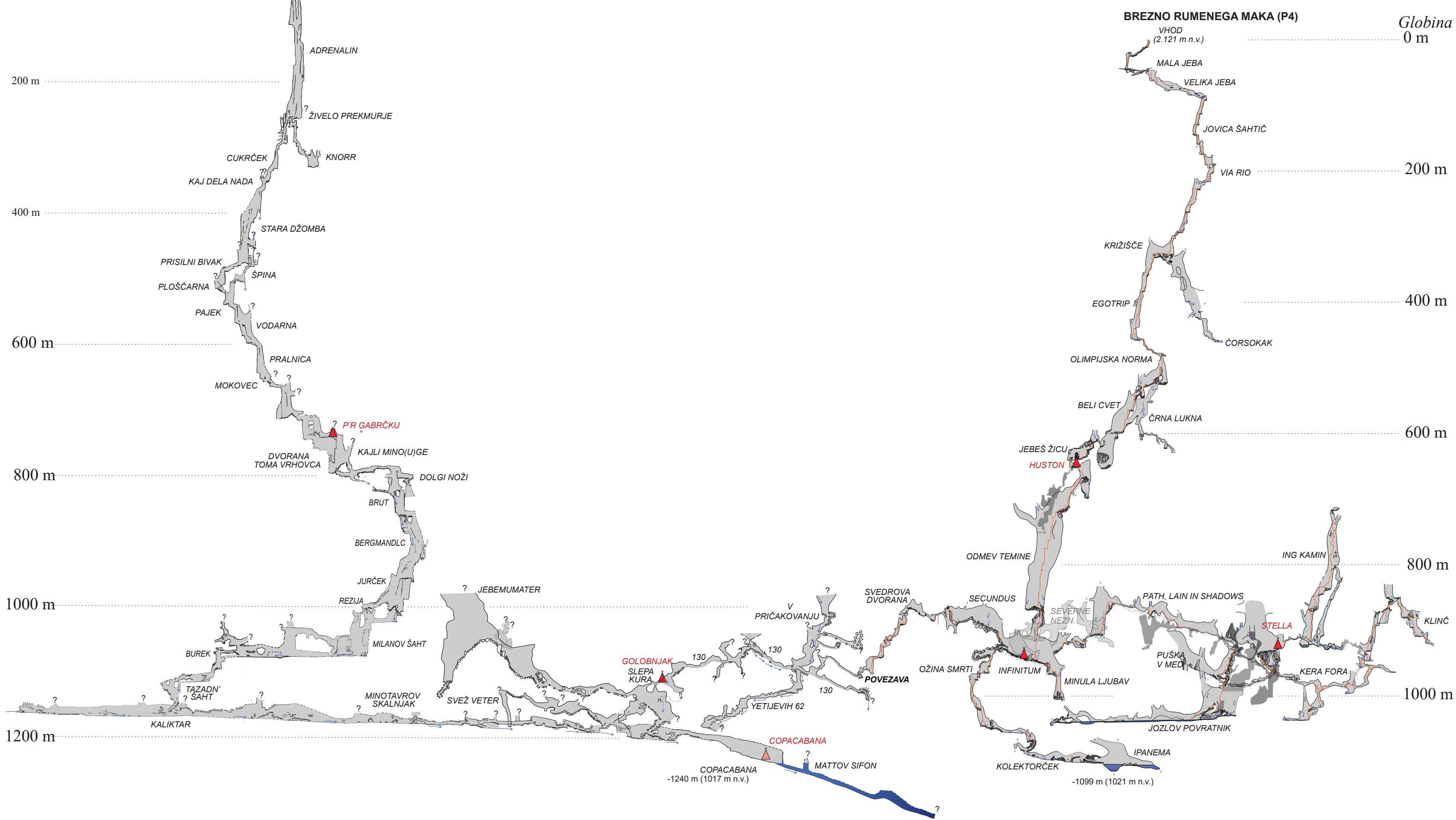
podzemlja 2020, str. 24.
Jaka Flis, 2020. Vprašanja ob povezavi. Glas podzemlja 2020, str. 25-26.
Nika Pišek Szillich, 2020. P4 – ženska ekspedicija. Glas podzemlja 2020, str. 26.
Darja Kolar, 2020. Kanexice osvajajo P4. Glas podzemlja 2020, str. 27.
Behare Rexhepi, 2020. Raznolikost znotraj vrste. Glas podzemlja 2020, str. 27.
Franci Gabrovšek, 2019. P4 iz onostranstva. Glas podzemlja 2019, str. 38-40.
Borko Špela, 2019. Pregled dejavnosti v kaninskih globinah. Glas podzemlja 2019, str. 40-43.
Borko Špela, 2018. Brezno rumenega maka (P4). Glas podzemlja 2018, str. 33-36.
Di Batista Matic, 2016. Sveži veter v Renejevem breznu. Glas podzemlja 2016, str. 22-25.
Borko Špela, 2018. Brezno rumenega maka. Jamar 2018, str. 20-21.
Borko Špela, 2017. Matica na Kaninu. Jamar 2017, str. 20-22.

P4. Foto: Uroš Kunaver

P4. Foto: Uroš Kunaver

Brezno spečega dinozavra

V že dalj časa poznani jami smo po hitri poglobitvi na tisoč metrov našli serijo vzporednih brezen, ki vodijo v globine in pod kaninski greben.

Društvo za raziskovanje jam Ljubljana
Besedilo: Peter Mašič

Brezno spečega dinozavra je visokogor-ska jama z veliko začetnico. Globoka bre-zna, veliko vode in močan prepah kažejo na velik potencial, ki ga skriva Dinozaver. Vloženih je bilo več kot 30 akcij, večinoma večdnevni, in več kot 35 jamarjev je us-pelo jamo raziskati do trenutnih 1082 me-trov globine in 5688 metrov dolžine. Kako razvejana je jama in kako naporna so bila raziskovanja priča podatek, da je bila ma-gična meja tisočih metrov presežena kar v štirih krakih. V nadaljevanju pa sledi zgod-ba o raziskovanju tega mogočnega brez-na z začetkom pred devetnajstimi leti.

Vhod v Dinozavra je bil odkrit že leta 2006, nahaja se prav na koncu podov pod Kaninskim Vrščem. V dveh letih so prvopristopniki jamo raziskali do globine 300 metrov. Jama je do te globine na ne-katerih delih precej ozka, ovirajo tudi ne-stabilni podori. V dvorani na dnu brez-na T-rex niso našli nadaljevanja, zato so jamo razopremili.

Vse do leta 2021 jama ni bila registri-rana, zato se jo je ponovno opremilo in našlo nadaljevanje. Za oknom na dnu, v katerega so gledali že prvopristopniki, se nadaljuje rov. Verjetno s karbidkami niso videli, da se zadaj sluti nekaj večje-ga. Tudi napredek v razsvetljavi omogoča nova odkritja. Iz fosilnega rova se je ce-pilo brezno, stopnjasta brezna in mean-dri so se nadaljevala v neslutene globine, vmes pa se je na nekaterih delih pojavila precej velika količina vode. Samo pet ak-cij smo potrebovali od ponovnega obiska jame, da smo presegli globino tisočih me-trov, Dinozaver pa je postal takrat 10. slo-venska tisočmetrca. Jama se je še nada-ljevala, že na naslednji akciji novembra je napredovanje na globini 1082 metrov us-tavil manjši sifon, a na -380 metrih se je odpiral nov krak jame.

Tako je bilo leto 2022 v znamenju razo-premljanja starega kraka in metanja vrvi v novega. Drugi krak je prav tako dose-gal velike globine, v primerjavi s prvim ima še večja brezna, še več vode in še moč-nejši prepah. Konec decembra smo se us-peli na globini 930 metrov in zrl naprej v brezno preko štirimestne globine. Akci-je so bile posebej naporne, ker se je bilo potrebno po raziskovanjih vračati na biva-k na globini 300 metrov. Februarja 2023 sta raziskovali dve zaporedni ekipi, prišli smo na dno drugega kraka. Lečast rov, ki je že dajal upanje na horizontalo proti dolini, je celo prečkal slovensko-italijansko mejo, a se je kmalu zaključil s sifonom, ki je pre-cej večji od tistega v prvem kraku. A to ni zbil morale, na -750 metrov je sredi brez-na Grande Gallerie ogromno okno, kamor se je jama nadaljevala. Spet, razopremlja-nje drugega kraka in metanje vrvi v tret-jega. Konec poletja 2023 smo prišli do dna tretjega kraka, ozko stransko brezno se je začepeno z blatom končalo na glo-bini 1045 metrov, dno glavnega Antigrav-itacijskega brezna pa zaradi velike koli-čine vode takrat ni bilo dosegljivo. Konec decembra 2023 je bilo Antigravitacijsko brezno dovolj suho, da smo dosegli dno. Četr-tič je bila presežena globina 1000 me-trov, tokrat je zmanjkalo vrvi nad ogrom-nim breznom Aladej, kjer se je na dnu slu-tilo jezero, proti severu nadaljevala fosilna galerija, proti jugu pa ogromen meander.

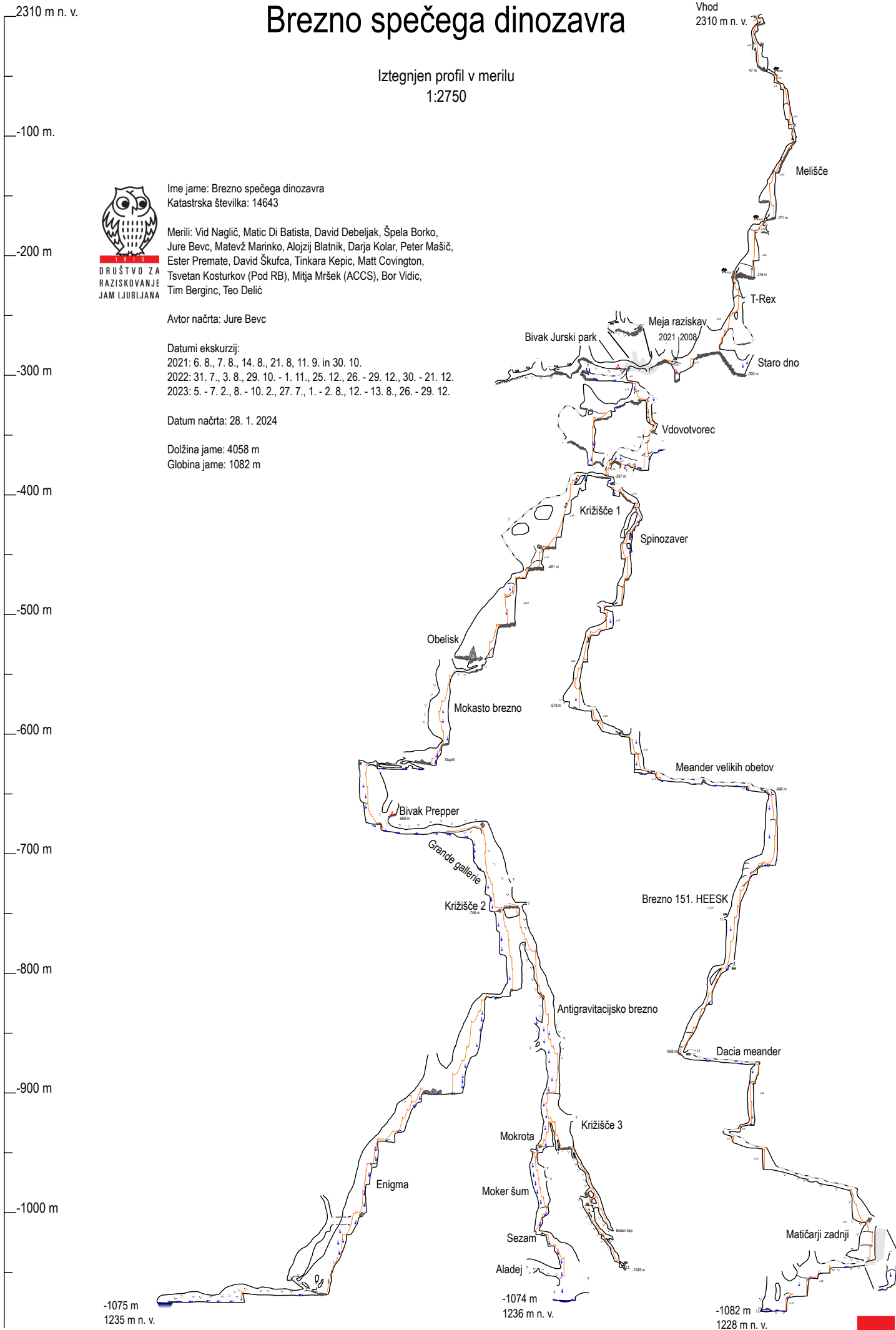
Dno Aladeja je bilo doseženo januarja 2024, od tam se nadaljuje odtočni rov z veliko vode proti severu, vmes pride še en pritok, vse skupaj pa se zaključi s pilsifo-nom, za katerim se jama morda nadalju-je. Praktično vsa voda iz spodnjih rovv jame, ki smo jih zaenkrat raziskali, se ste-ka v ta del. Kar nekaj vode verjetno pride tudi iz ledenika na italijanski strani.

Poletje 2024 je bilo namenjeno rovu, ki se nadaljuje južno od Aladeja. Meander, na nekaterih mestih visok tudi do 40 me-trov in širok ravno prav, da se še da hoditi v razkoraku, se v ravni liniji nadaljuje 400 metrov proti jugu. Vmes je tudi bilo treba preplezati kakšno stopnjo navzgor. Zani-mivo je, da po dnu ključavnice teče voda proti severu v že omenjeni pilsifon in ne proti jugu, kot bi marsikdo pričakoval. Leto 2024 se je zaključilo z novembrsko odpra-vo, kjer smo na dnu rov proti jugu podalj-šali še za sto metrov, ustavili pa smo se pred novim kaminom. Pregledali smo tudi nekaj stranskih rovv in kaminov severno od Aladeja.

Skozi ta leta se je veliko raziskovalo tudi višje v jami, vse od globine 300 metrov so se opremljala brezna, plezalo se je kame-ne in raziskovalo nove rove. V Dinozavru se je kalilo kar nekaj mladih jamarjev, na nekaterih mestih pa je jama precej špor-tno opremljena.

Dinozaver ima gotovo še veliko potenci-ala, trenutno najobetavnejši nadaljevanji sta pilsifon in kamin na koncu rova v skrajnem južnem delu jame, ki gre proti dolini. Čeprav je večino društvene razi-skovalne vneme skoncentrirane okoli Bo-hinja, se bo našel čas tudi za Dinozavra. Morda nas pot skozi njega nekoč popelje vse do Boke. ■

Več o Breznu spečega dinozavra si lahko preberete v naslednjih izdajah Glasu pod-zemlja: 2022 (str. 25-26 in 27-29), 2023 (str. 47-49) in 2024 (str. 24-28).

LJ-29

Jama se nahaja na izredno priročni lokaciji, ki je hkrati obetala veliko tudi za povezave z drugimi globokimi jamami. Ima močan preprih, a se je na 415 metrih globine žal zaprla.

Društvo za raziskovanje jam Ljubljana
Besedilo: Peter Mašič

LJ-29 je bila odkrita kot prva nova jama na poletnem kaninskem taboru leta 2020. Nahaja se manj kot deset minut hoje se severozahodno od tabora, na sosednjem griču. Začetne akcije modifikacije vhodne ožine in raziskovanja začetnih brezen so bile večinoma izvedene kot dopoldanska akcija, pavza in malica zunaj na taboru, potem pa še popoldansko-večer no raziskovanje. A jama se je nadaljevala kot tiste najgloblje na Kaninskih podih, z globokimi brezni in vmesnimi krajšimi meandri. Akcije pa so iz poldnevni prerasle v enodnevne. Tekom tabora smo nanizali 18 akcij. Jamo pa smo raziskali do globine 415 metrov in 941 metrov dolžine. Žal se je jama na dnu zaprla, dno zadnjega brezna

je popolnoma zasuto z gruščem. Tekom tabora so se višje v jami tudi raziskovala vzporedna brezna in okna. V jami je prisoten močan preprih, v času nevihte pa deluje kot zbirnik vode, to je tekom tabora izkusila ena izmed ekip. Ven so prišli živi, a s škornji polnimi vode. Navdušeni nad poletnimi odkritji smo se vrnili že septembra. V dveh akcijah smo raziskovali novi južni krak jame, ki se od glavnega severnega kraka cepi na -230 metrih. Ustavili smo se na globini 358 metrov, kjer nam je pot ustavil zelo krušljiv podor. Vrnili smo se šele čez slabo leto, na poletnem taboru 2021, v upanju na najgloblje. Tekom tabora smo izvedli sedem

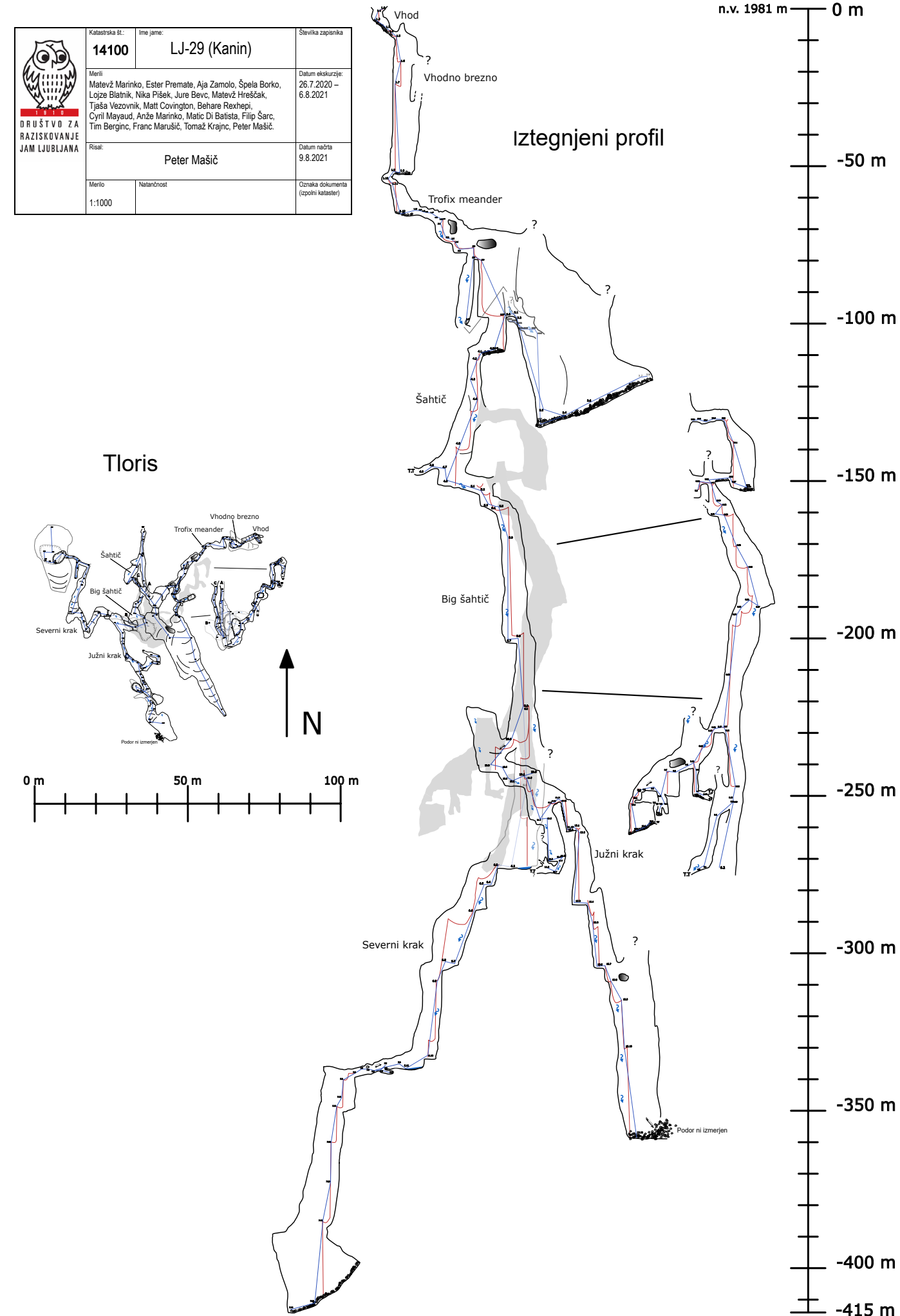
akcij, raziskali smo vsa potencialna okna, brezna in vse ostale vprašaje, ki so še ostali v jami. Žal nismo bili uspešni, povsod se je zaključilo, večinoma v slogu brezna, ki ima dno povsem zasuto z gruščem. Do konca tabora smo jamo razopremili. Končna globina znaša 415 metrov in 1190 metrov dolžine in gre za zaenkrat najglobljo LJ jamo. ■

Več o jami:
Mašič P., 2021. LJ-29. Glas podzemlja 2021, str. 30-31.
Mašič P., 2022. LJ-29 2021 ali kako smo pokopali kadetnico. Glas podzemlja 2022, str. 30.

Pogled s tabora proti jami. Foto: Cyril Mayaud

KATASTRSKA ŠTEVILKA: 14100
LOKACIJA: KANIN
LETO REGISTRACIJE: 2020
DOLŽINA IN GLOBINA 2024: 1190 m / 415 m

Krivopeta jama

Jama blizu najbolj zahodne slovenske vasi je presenetila z dolžino, pa tudi s čudovitimi rovi in nepojasnjenim odkritjem vijaka sredi jame.

Društvo za raziskovanje jam Ljubljana
Besedilo: Aja Zamolo

KATASTRSKA ŠTEVILKA: 14717
LOKACIJA: ROBIDIŠČE, OBČINA KOBARID
LETO REGISTRACIJE: 2022
DOLŽINA IN GLOBINA 2024: 2053 m / 266 m

Vhod v Krivopeto jamo je bil prvič zaznan z jamarskimi očmi tik pred koncem leta 2021, ob obisku blizu ležeče Grde jame, do vhoda katere nam je pot pokazal domačin Igor. Igor je prav tako glavni krivec za odkritje Krivopete, saj je s preprostim vprašanjem »Kako se dandanes sploh išče nove jame?« sročil proces, ki je preko snemanja oblaka točk in definiranja nekaj potencialnih vhodov pripeljal do najdbe šestih še neregistriranih vhodov. Zgodba območja vzhodno od Robidišča, najbolj zahodne vasi v Sloveniji, se je v jamarskem slogu nadaljevala na prvomajskem taboru v letu 2022. Teren je bil sodeč po katastru sicer reven z jamami, a že ob prvem ogledu zelo perspektiven. Na taboru 2022 smo raziskali večinoma brezna, ki so se z izjemo Štorklje in Zadnje proste enovito končala. Krivopeta jama pa je bila presenečenje že od prvega spusta v vhodno brezno. Kljub vsakodnevnim obiskom tudi več ekip (poleg raziskovalnih še fotografske) je v času tabora nismo uspeli raziskati do konca. Epilog pa čaka še danes, saj na raziskovalce čaka še nekaj vprašajev.

Vhod Krivopete jame leži na nadmorski višini 723 metrov nad morjem na severnem pobočju Ljubije, zahodno od izrazito vrezane Pradoline. Jama je morfološko izredno raznolika: vhodnemu breznu večjih dimenzij že takoj sledijo horizontalni deli, ki se po nekaj stopnjah prevesijo v daljše rove s fosilnim blatom ter mestoma kar nekaj jamskega okrasja (Šetkalica, Lepi rov). Preko ožjega prehoda Hexagon 13 (tako se imenuje, ker smo v njem našli vijak – ta najdba bo verjetno za vedno ostala nepojasnjena, saj je ležal v rovu na vrhu deviškega kamina v deviški jami) pridemo v drugi izrazito horizontalen del jame, za katerega se zdi, da je prav tako

nastal ob prelomu in ga je kasneje mestoma preoblikovala voda. Ta rov se proti jugu razcepi v dva dela: prvi se preko Blatne kopeli spušča po Severnem rovu, medtem ko drugi preko v Trojišču preplezanega kamina vodi v najdaljše brezno v jami. Obe poti se združita v Dvorani nad vodo, ki predstavlja osrednji prostor spodnjih delov jame. Na nekje 150 metrov globine v jami naletimo na stalni vodni tok, ki mu na globino 266 metrov sledimo preko Dvorane nad vodo in nato po nizu kaskadnih brezen z večjimi kotlicami in slapovi. Sprva ozek vodni meander se tako po še nekaj pritokih razširi in skoki postajajo vse višji, jama pa pridobiva na globini, vse dokler se nepričakovano ne zoži v ožino na trenutnem dnu, ki jo tudi v najbolj sušnih obdobjih namaka neprijeten prš slapu. Nadaljevanje bodo omogočile podobne spremembe ali nenadejan entuziazem nad mokrimi jamami.

Celoten južni del jame med breznom za Trojiščem in vse do globljih delov je izoblikovan na kontaktni coni med območji debeloznate apnenčaste breče in glinastih skrilavcev z vložki kalkarenita in roženca. Meandri gorvodno hitro postanejo ozki in krušljivi. Nekateri ožji deli, po katerih se pod fosilnimi rovi steka voda, so preozki za prehode, a se da glede na načrt in mestoma sprane detajle v zgornjih delih zlahka sklepati na povezave.

V delu jame, ki se edini jasno odcepi proti severu, je Krivopeta jama morfološko najbolj podobna in po tlorisu najbližje Grdi jami, vendar perspektive za povezavo vsaj v Krivopeti ni videti. Gre za Lepi rov in Lepo dvorano, ki sta najbolj zasigana prostora v jami. V Lepo dvorano smo se prekopali skozi za pest veliko prepihano luknjo v blatu, ki zapolni dobršen končni del Lepega rova. Preprih jasno nakazuje

nadaljevanje, vendar je to zelo verjetno v stopu ozkega prehoda, popolnoma zasutega s skalami. Namen je preveriti še možnosti v Grdi jami, saj se bomo po preverjanju nekaj ključnih nadaljevanj v Krivopeti namreč vrnil k nekdani najgloblji jami tega področja. Tudi Grda jama ima namreč na dnu ožino, ki so jo Sežanski jamarji pred več kot 30 leti že poskusili razširiti, a jim to ni uspelo, preprih pa še vedno obeta nadaljevanje.

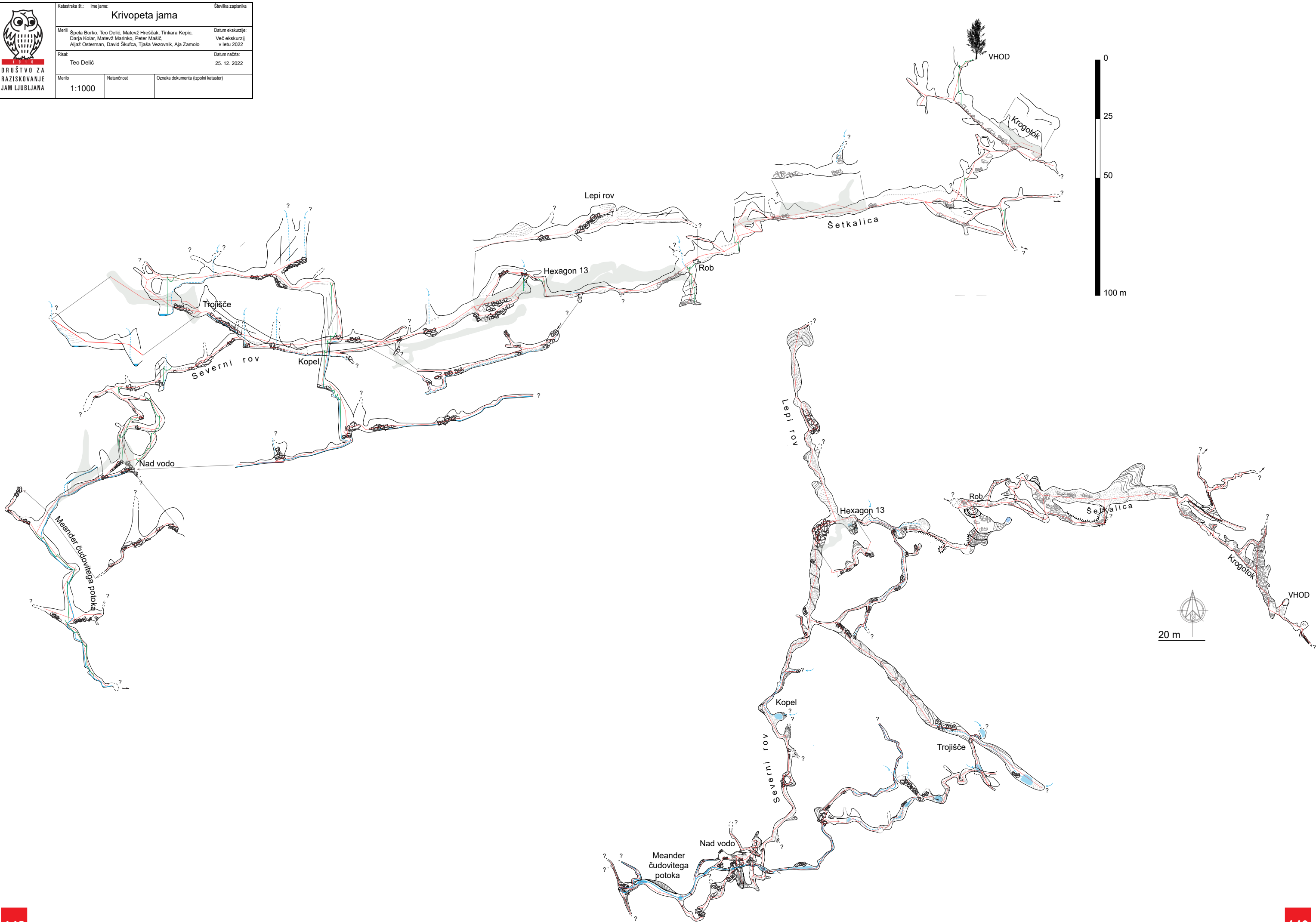
Raziskave, ki v Krivopeti jami ostajajo za prihodnje akcije, so vezane bolj ali manj na zgornje nivoje Severnega rova (ki je, kot kaže načrt, orientiran proti jugu), kjer je potrebno nekaj plezanja in aktivnega spremljanja sprotne sestavljenega načrta, saj se mnogi rovi začenjajo vse bolj povezovati v že znane dele ali sami vase. Želja je nadaljevati tudi biološke raziskave, v sklopu katerih se je že vzorčilo jamske živali ter spremljalo netopirje. Poleg najdbe novega rodu dvojnonog za Slovenijo, sicer znanega iz jam bližnje Italije, se je Krivopeta jama izkazala kot eno izmed številčnejših prezimovališč malih podkovnjakov v tem delu Slovenije.

Od odkritja smo Krivopeto jamo obiskali dvanajstkrat, dodaten obisk je bil izveden z namenom bioloških raziskav. Skupno je v jami raziskovalo 16 jamarjev. Na začetku leta 2025 je Krivopeta jama dolga 2332 metrov in dosega globino 266 metrov. ■

Več o jami:
Glas podzemlja 2023, str. 16-20.

 DRUŠTVO ZA RAZISKOVANJE JAM LJUBLJANA	Katastrska št.:	Ime jame:	Številka zapisnika
	Merilo:	Spela Borko, Teo Delić, Matevž Hreščak, Tinkara Kepić, Darja Kolar, Matevž Marinko, Peter Mašić, Aljaž Osterman, David Škulca, Tjaša Vezovnik, Aja Zamolo	Datum ekskurzije: Več ekskurzij v letu 2022
	Risal:	Teo Delić	Datum načrta: 25. 12. 2022
	Merilo	Natančnost	Oznaka dokumenta (izpolni kataster)
	1:1000		

Prvi sistem Planine Poljana

V labirintu nad Poljano je v kocki velikost 80 x 80 x 80 metrov kar kilometer in pol rovov.

Društvo za raziskovanje jam Ljubljana
Besedilo: Jure Bevc

KATASTRSKA ŠTEVILKA: 13488
LOKACIJA: PLANINA POLJANA
LETO REGISTRACIJE: 2020
DOLŽINA IN GLOBINA 2024: 1502 m / 78 m

Prašni dol sva našla s Tomažem Krajncem - Garminom poleti 2019, ko sva iskala eno lidarco (sosednji Mravlji dol, jami sta zdaj povezani). Spustil sem se v vhodno brezno in videl, da gre naprej, ker me je Garmin zunaj čakal pa je bilo to tudi vse.

V naslednjem letu in pol se je zvrstilo 12 akcij v jamo, od takrat pa še kakih pet, večinoma »turističnih«. Jama se je izkazala za pravi sir. Že iz Vhodne dvorane vodi sedem odcepov. Večina rogov poteka pod kotom 30–35°, rovi so večinoma suhi in porušeni, imajo veliko prepriha ter se ne prestopajo cepijo in združujejo. Iz Vhodne dvorane vodi ozek rov, ki se konča sredi vhodnega brezna sosednjega Mravljege dola. Ker se je ob povezavi pravzaprav čakalo, kdaj se bo na Poljani našel prvi sistem, se mi je zdelo zabavno ukrasti ime Prvi sistem Poljane – Mravlji dol je namreč precej majhna jama, Prašni dol je bil tudi deležen določene mere posmeha, sploh

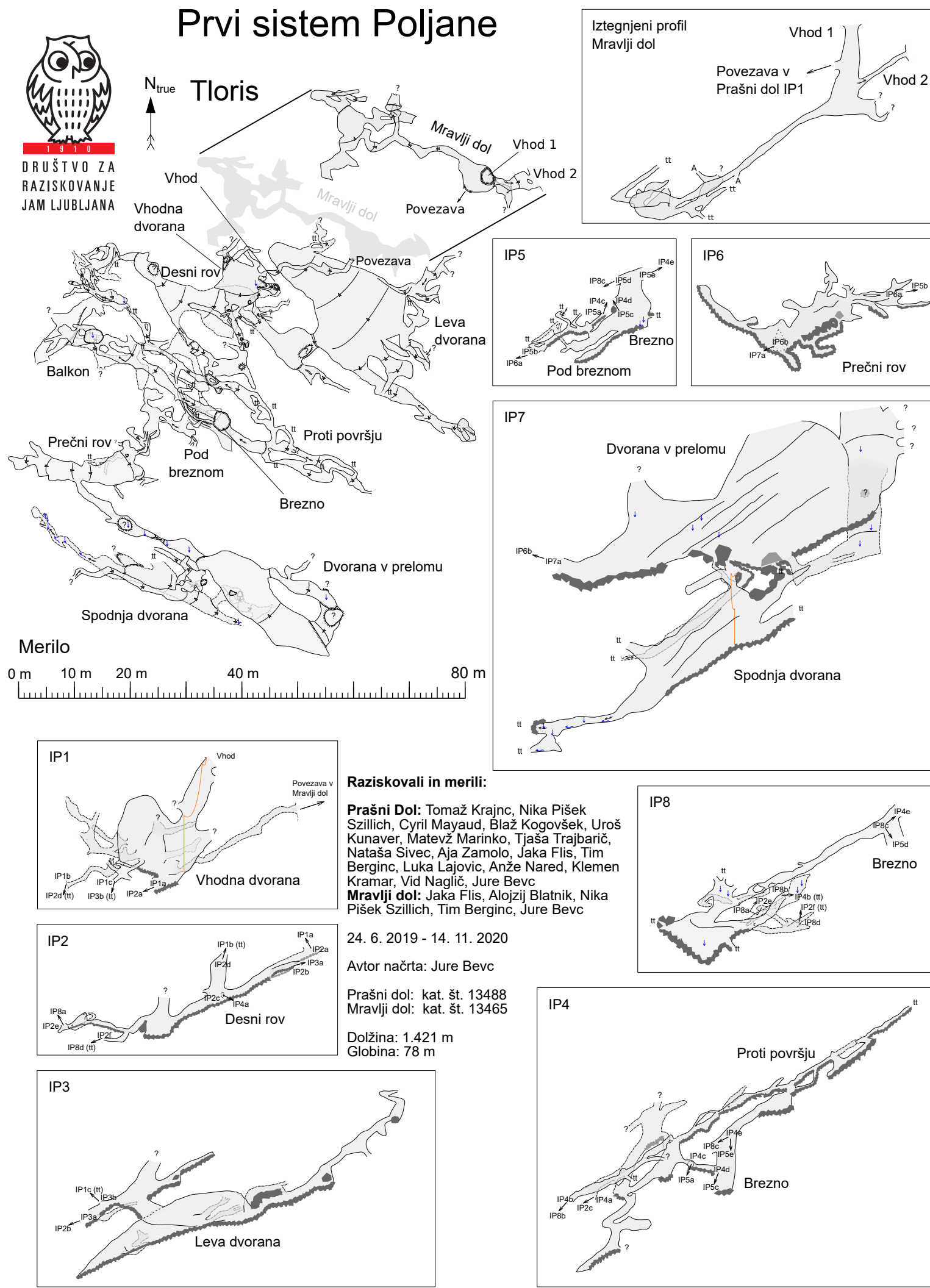
zaradi imena, sočlani pa so si želeli posneti sistemsko smetano s povezavo kakšnih bolj »resnih« jam. Tako pa je na koncu nanese, da bo morda nekoč najdaljša slovenska jama morala nositi srebrno medaljo iz tekmovanja poljanskih sistemov.

Če se iz Vhodne dvorane odpravimo po klasični poti, tj. levo, pridemo v večji rov, ki vodi gor in dol. Navzgor pridemo v Levo dvorano, navzdol (Desni rov) pa lahko ali skozi kratko stopnjo in ožino s preprihom ali pa skozi širjen meander pridemo v vzporeden splet rogov, ki navzgor vodi vse do površja (Proti površju – izhoda ni, ker je zasut, pridemo pa nekaj metrov nad vhod). Navzdol pridemo do t. i. Balkona, od koder se lahko odpravimo navzgor, dokler ne pridemo do Brezna (edinega), ki je stična točka teh delov. Po dnu Brezna lahko pridemo do Prečnega rova (leži v prečno dinarski smeri, sicer jama pretežno poteka v dinarski smeri), od tam pa

do od drugih delov ločenega preloma, kjer najdemo Dvorano v prelomu, pod njo pa Spodnjo dvorano z zaenkrat najnižjo točko jame.

Možnih nadaljevanj je kar nekaj, večina jih ima tudi preprih, ni pa nobeno od njih odprto oziroma bo povsod potrebno kopanje. Zaradi precej zanimivejšega dela na Poljani tako Prašni dol trenutno sameva. Z dovolj vztrajnosti bi se morda dalo priti ven iz kocke, v kateri je jama trenutno ujeta. Bližnja jama Zbrega (katastrska številka 14171, 298 metrov dolžine in 105 globine) z močnim preprihom nakazuje, da se morda pod vsem skupaj skriva večja zadeva. ■

Več si lahko preberete v Glasu podzemlja 2021, str. 35-37.

Drugi sistem Planine Poljana

Povezava jam Grvn, Rajža in 4-P je prinesla prvo deset kilometrov dolgo jamo na Poljani. Odprtih nadaljevanj je na pretek, čudovito zgodbo pa nekoliko kazi strašno blato.

Društvo za raziskovanje jam Ljubljana
Besedilo: Matic Di Batista

Jama Grvn je ena tistih na planini Poljana, ki je ime dobila po lokalnih narečnih besedah. Grvn pomeni »gor« in gor smo šli. Na grič nad Poljano, pozimi 2019. Takrat sva s Špelo že na drugi akciji na območje odkrila velik dihalnik. Prva akcija je stekla šele poleti in brez večjih ovir smo se uspeli spustiti kakih 300 metrov pod vhod, kjer smo presekali prve večje vodoravne rove pod Poljano. Naleteli smo na ogromne galerije, ki smo jih kasneje razdelili na tri dele: Borhol, Šetnjo in Špencir.

Jamo vse od vhoda zaznamuje močan prepah. In prepihu smo sledili tudi v spodnjih delih, dokler se nismo ustavili v neprehodnem podoru. V Špencirju se

namreč prepah izgubi in kljub velikim dimenzijam se tam jama zaenkrat zaključila. Smo pa našli več nadaljevanj na JV strani. Skozi ozko Zelje smo se spustili v nižji nivo, kjer smo prvič naleteli na preplet freatičnih rogov. Po tem spletu smo prišli v še nekoliko nižji, blatni nivo, ki nas je pripeljal do mesta, kjer danes stoji prvi jamski bivač na Poljani – Brač. Brač prav tako odlikuje obilica blata, mokrote in prepaha – vse, kar ima jama ponuditi v srednjih spodnjih delih, na globini okoli 400 metrov od vhoda. Globina sama po sebi ni problematična. Vseeno dolžina jame ter blato (ki oteži premikanje) pripomoreta, da ti deli niso pogosto obiskani (kljub množici

odprtih nadaljevanj).

Bivač je vseeno omogočil nekaj akcij, kjer smo uspeli nadaljevanja bolj temeljito preveriti in ravno na eni izmed takih smo uspeli postaviti nov mejnik v raziskavah planine Poljana – raziskati in izmeriti več kot 500 metrov nove jame. To se je zgodilo v freatičnem prepletu Divje babe, kakih 30 metrov pod bivačom. Ta del preseka tudi več večjih brezen, ki se spustijo v čistejšo dele jame in dajejo upanje, da pot do doline le ne bo v celoti zablatena.

Drugi omembe vredni deli so bili raziskani kakih sto metrov višje. Najbolj zanimivi so tisti, ki so se usmerili pod planino Poljana. Jama je šla tam večinoma

navzgor in hitro smo ugotovili, da brez tehnične plezarije ne bo šlo naprej. Na srečo se je leta 2022 tja povezala jama Rajža. S tem smo dobili hitrejšo in lažjo pot in raziskave v teh delih so potekale skozi nov vhod.

Rajžo smo odkrili pravzaprav nepričakovano. Zima 2020/2021 je bila deležna kar lepe količine snega in če je sneg omogočal lepe trenutke pri smučarskih spustih, nam je nepredstavljivo zagodel pri dostopu do jam na Planini. Decembra smo se prvič podali do Planine prav iz doline. Pot je bila nepotrebno dolga, saj takrat še nismo poznali vseh bližnjic in zaradi svežega snega še dodatno naporna. Ko smo prišli do stanu, smo hitro opustili planine raziskovanja v Grvnu. Drugi dan smo se raje odpravili na rekognosciranje terena nad planino. Že takoj ko smo dosegli najvišjo točko griča, smo naleteli na presečenje – velik pretaljen vhod z ogromno prepaha – Rajža.

Ta jama je razen nekaj krušljivih delov v vhodnem breznu precej enostavna. Vhodna vertikala je spet ena tistih poljanskih, ko v enem šusu pademo 150 metrov globoko. Tam se brezno razcepi v dva kraka.

O enostavnosti govori dejstvo, da se je Rajža že dva meseca po odkritju v enem od krakov povezala v Grvn – na globini približno 250 metrov. Nad povezavo smo spet odkrili preplet vodoravnih rogov, ki vodi pod planino, a ko smo prišli preblizu, nas je zopet ustavil podor. Tudi drugi krak je prinesel zanimiva odkritja in globino jame postavil na približno 350 metrov. Nadaljevanje v tem kraku pa še vedno čaka ...

Zima 2020/2021 je zaradi količine snega prinesla še nekaj akcij, ko smo raje rekognosirali teren kot pa raziskovali podzemlje. In tako smo našli tudi tretji vhod v sistem – 4-P. Ime je namenoma nekoliko zlobno, saj ga je zelo lahko zamešati s kanjskim P4. Vhod je najbolj severni od treh in tudi najbolj zanikr. Jama je za vodom kazala, da bo sledila trendu poljanskih prostornih, a se je na kakih 200 metrih globine vse zalomilo. Naleteli smo najprej na precej grd podor, ki nas pripelje do skoraj 200 metrov dolgega meandra, polnega ozkih prehodov in krušljivih razpok.

Za meandrom se jama ponovno odpre, a kaj ko so prej omenjeni deli odvrnili raziskovalce in lahko akcije v naslednjih štirih letih preštejemo na prste ene roke. Morda

je k priljubljenosti vplivalo tudi dejstvo, da smo v najnižjih delih jame naleteli na blato, ki smo ga poznali iz Grvna – freatični rovi, lepo obloženi z židkim blatom, si lahko želiš kaj lepšega? Kakorkoli že, poleti 2024 se je opogumila ekipa in raziskala še zadnji manjkajoči del med jamama Grvn in 4-P. Hkrati s povezavo so odprli nove možnosti nadaljevanja v več prostornih in prepišnih freatičnih rovih.

Raziskave tega sistema nas še vedno navdajajo z optimizmom. Lokacija je ravno nekje med dvema daljšima jamama: Divnom in Ledenim dolom. Hkrati je količina odprtih nadaljevanj skoraj neobvladljiva. Bomo videli, kam nas zanese praznina pod hribom. Morda bo ravno to manjkajoči

del poti v dolino.

Na koncu naj omenim še pomoč Agrarne skupnosti Savica in vseh prijateljev iz Bohinja, ki so nam pomagali pri raziskavah. Vsekakor je velik del uspeha tudi po njihovi zaslugi. ■

Več o jamah:

Glas podzemlja 2020, str. 16-19.

Glas podzemlja 2021, str. 32-34.

Glas podzemlja 2022, str. 11-15, 16-18 in str. 19.

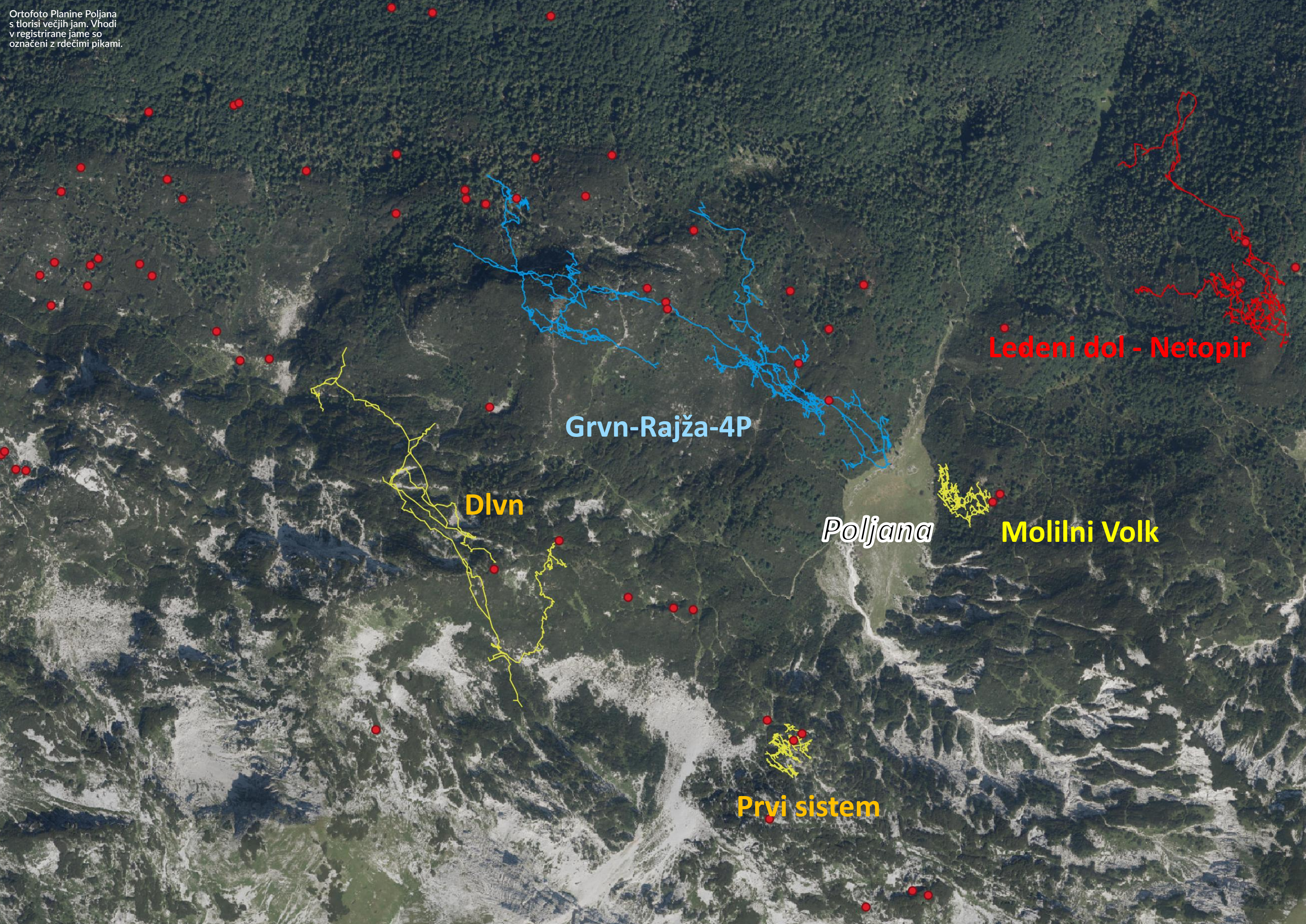
Glas podzemlja 2024, str. 34-40.

Grvn.
Foto: Uroš Kunaver

4-P.
Foto: Domagoj Korais

Ortofoto Planine Poljana
s tlorisi večjih jam. Vhodi
v registrirane jame so
označeni z rdečimi pikami.

Grvn-Rajža-4P

Dlvn

Poljana

Molilni Volk

Prvi sistem

Ledeni dol - Netopir

Sistem Ledeni Netopir

Ledeni dol je udornica nad Poljano. Sredi vhodnega brezna se je odprlo nadaljevanje vse do 790 metrov globine. Brezno prestašenega netopirja je lučaj stran in si v globine utira svojo pot. Jami sta povezani blizu površja.

Društvo za raziskovanje jam Ljubljana
Besedilo: Špela Di Batista Borko in Jure Bevc

Ledeni dol je velika udornica na zahodnem pobočju Roba. Trideset metrov širok in sto metrov globok vhod je jasno viden na satelitskih posnetkih, a do jeseni 2019 ni bil raziskan. Dno prekriva ledeni čep (ki se je v zadnjih petih letih zmanjšal za dobrih deset metrov), na polovici brezna, pa nas je manjše okno vodilo v rov, ki se je po desetih metrih končal z zasutjem. Tri leta kasneje smo se v dobri uri dela prekopali skozi manjši podor in odprla se je Jama.

Za ožino sledi 120-metrsko brezno Švohotni tiger, na drugi strani brezna pa labirint okoli 500 metrov poševnih rovov, potekajoč med dvema manj topnima plastema, proti jugu in navzgor pod kotom 30°, na globini okoli 50 do 30 metrov pod površjem. Jama se na skrajnem koncu labirinta dvigne dobrih 30 metrov nad višino vhoda. Na dveh tretjinah dolžine glavnega rova, v Iluziji, se skozi neprijetno razpoko prerine-mo v nov niz brezen, ki se na globini sto metrov (globine se od tu naprej nanašajo na najvišjo točko jame) zopet položi v Akvafobijo, rov, ki je vzporeden zgornjim rovom, samo da smo po njem napredovali navzdol proti severu.

Iz Akfafobije se odcepita dve večji brezni, Prvi vprašaj in Stransko brezno, ki se 120 metrov nižje zopet povežeta. Na dnu Stranskega brezna se sicer nadaljuje meander s prepihom, ki se zaključi z manj perspektivno špranjo, ki je bila do nadaljnjega opuščena. Prvi vprašaj pa se odpira v vedno večja brezna skorajda brez prekinitve. Omembe vreden je ozek vodni meander na -350 metrih in njegov neprijazni dvojček 50 metrov nižje, kjer nam je vsakič žal, da je ravno dovolj širok, da povprečen Matičar še nekako pride skozi. Sledi Razpadajoča dvorana, kjer je bilo precej težko najti mesto za pritrdišče, in imponanten 100-metrski Jankov šoht. Tu,

na globini 550 metrov, se značaj jame popolnoma spremeni, vstopimo namreč v Kanjon Globinske bistrice.

Globinska bistrica se začne kot živahen potok, ki se po rovu udobnih dimenzij strmo spušča proti SSZ. Poplezujoč prek tolmunov in spuščajoč ob kratkih slapičih po 200 metrih pridemo do Prelomne dvorane, ki se strmo spušča proti SZ. Potok od tu naprej pogosto ponika in se spet pojavi. Po slabih 300 metrih nas je skoraj ustavil Seleksijski odtok, Desetmetrski gladko spran odtok premera podpovprečnega Matičarja, ki je na srečo vpadel nazaj v glavne rove. Ker bi Odtok ustavil večje število raziskovalcev, smo zato opremili prečko prek zadnjega brezenca in našli rahlo krušljiv obvoz. Sledi 400 metrov raziskovalne naslade. Občasno sicer treba na kolena, večinoma pa je sprehajanje po udobnih rovih. Rov gre sprva direktno na sever, nato pa na globini 740 metrov zavije podse in se usmeri proti jugozahodu. Sledi Luža groze, najneprijetnejši del jame. Deloma zato, ker prek nekaj metrov dolge in med pol metra in enim metrom visoke zožitve nikakor ne moreš priti suh, deloma ker daje moker sediment in pene na stropu jasno vedeti, da je rov občasno do stropa zalit. Za ožino se jama spet odpre in sledi še dobrih sto metrov rova, kjer smo se konec leta 2024 ustavili pred s kamnom ocenjenim 30-metrskim breznom. Jama je tu dosegla globino 790 metrov in dolžino 3331 metrov. Kot zanimivost naj povem, da se Kanjon Globinske bistrice zlagoma spušča kar 240 višinskih metrov in to z le nekaj kratkimi vertikalnimi stopnjami, ki so zahtevale vrv.

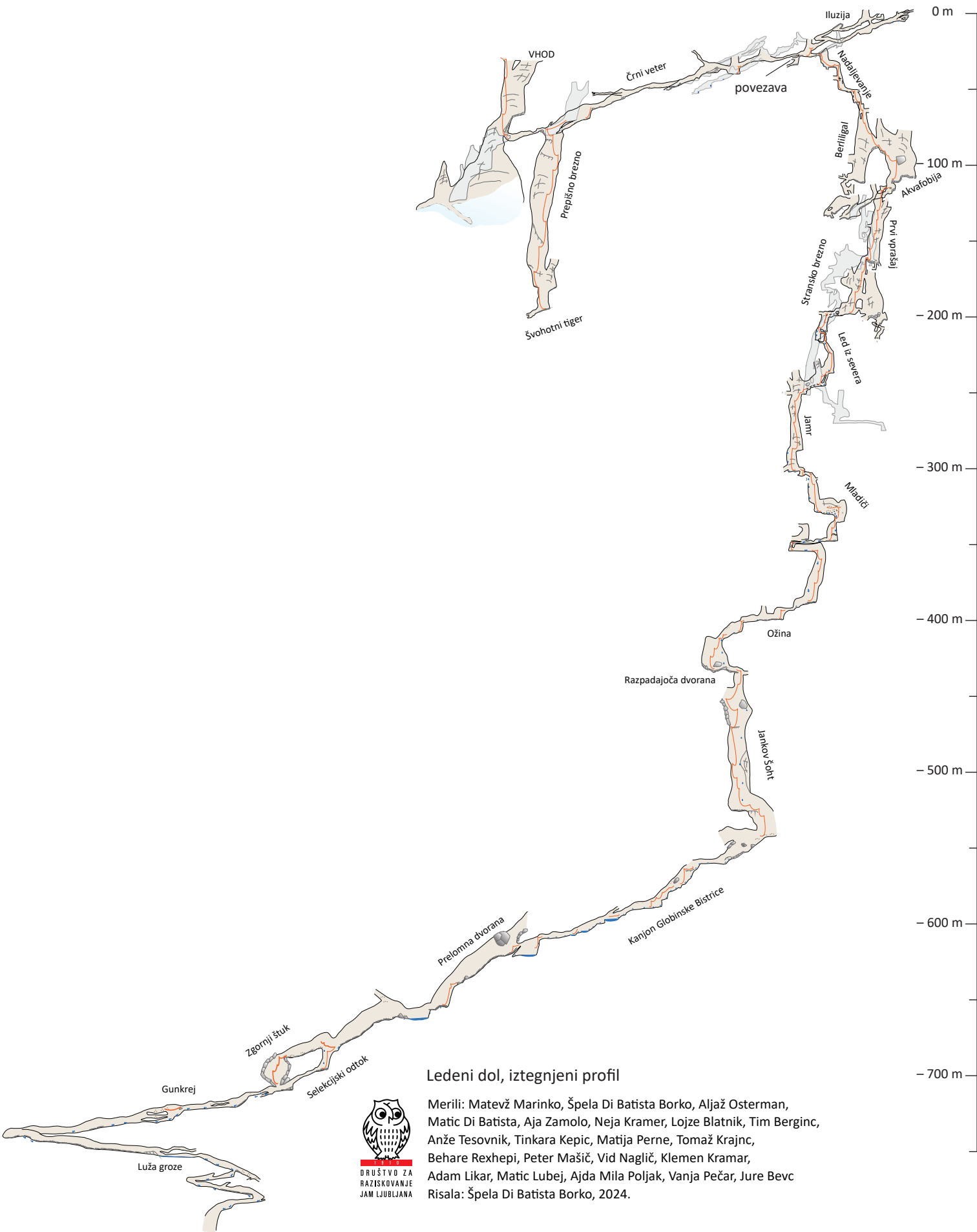
V letu 2022 in 2023 smo bili v jami vsakič po osemkrat. Leta 2024 so bile v jamo le tri akcije, od tega le ena na dno. Slednja nam je pokazala, da velja v letu 2025 v

jami postaviti bivak.

Drugi vhod v sistem, Brezno prestrašnega netopirja, je bil odkrit na enem zimskih iskanj dihalnikov v začetku leta 2022. Leži približno 70 metrov južno od vhoda v Ledeni dol. Po 40-metrskem vhodnem breznu sledi kratek, ozek in nizek meander in nato še 20 metrov brezna. Zatem se jama usmeri navzgor; po Freandru, ki je nekakšna mešanica meandrov in freatičnih rovov, pridemo 30 metrov višje v dvorano Predsednikovo darilo, od koder lahko skozi strašno ozek prehod pridemo v Ledeni dol. Lahko pa se na dnu dvorane prebijemo do naslednje serije brezen, ki nas pripelje na globino sto metrov. Tam vstopimo v Kanjon, ki je kratek, a imponanten meander, sledita pa mu dve vzporedni 140 metrov globoki brezni, ki se končata na istem dnu na -250 metrih. Nato se odpravimo skozi podor 30 metrov nižje, kjer pridemo do tekoče vode in meandra Bistri potok, hitri veter, ki ga zaznamuje zelo močan prepih. Na globini 315 metrov sledi še eno večje brezno. Na -380 metrih se nato začne dolg in nekoliko blaten meander z vodo, kjer lahko sledimo prepihu vse do podora na -390 metrih. Zanimivo je, da meander poteka proti zahodu in v popolnoma drugo smer kot Ledeni dol. V podoru smo našli kar nekaj potencialnih nadaljevanj, a so se zaenkrat vsa zaprla, še najbolj obetavno nas je pripeljalo do velikega brezna, ki pa nas je na -462 metrih (trenutna globina jame) razočaralo s popolnoma zasutim dnom. Očitno bo treba nadaljevanje jame iskati drugje. Jama je dolga 1905 metrov, obiskali smo jo približno 25-krat. ■

Več si lahko preberete v:

Glas podzemlja 2023, str. 32-34 in 35-36.
Glas podzemlja 2024, str. 34-40.

DRUŠTVO ZA
RAZISKOVANJE
JAM LJUBLJANA

Brezno prestrašenega netopirja

Merili: Neja Kramer, Aljaž Osterman, Alojzij Blatnik, Mija Franko, Tim Berginc,
Vid Naglič, Matic Di Batista, Timotej Gregorič, Anže Tesovnik, Aja Zamolo,
Ester Premate, David Škufca, Tinkara Kepic, Domagoj Korais, Jure Bevc

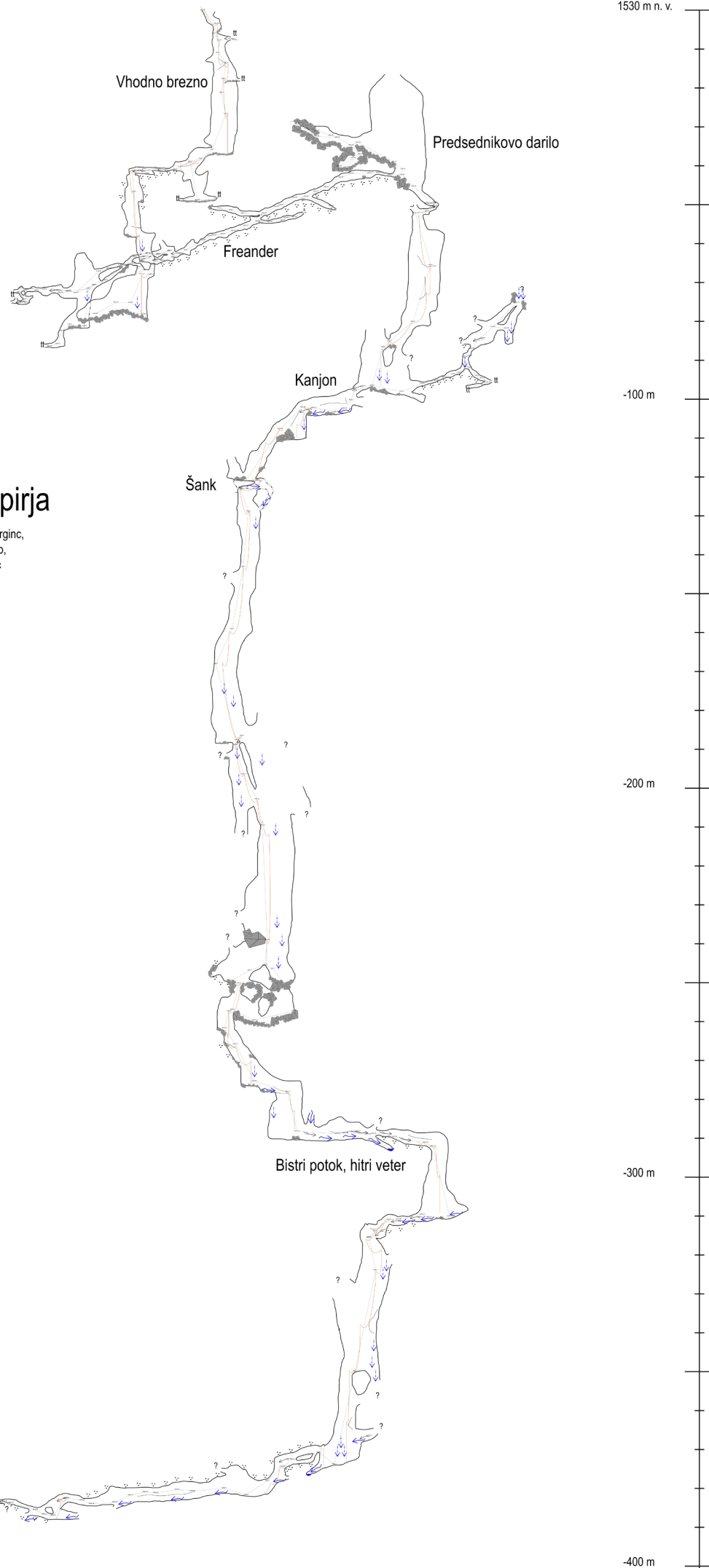
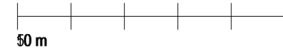
Avtor načrta: Jure Bevc

Datumi ekskurzij: 21. 5., 2. 7., 3. 7., 13. 8., 14. 8., 20. 8., 27. 8., 3. 9.,
11. 9., 24. 9. 2022

Dolžina jame: 1150 m

Globina jame: 406 m

Merilo

Ledeni dol. Foto: Uroš Kunaver

Dlvn

Vhod, ki ga je iz zraka ugledal padalec, nas je popeljal do prve gorenjske tisočmetrce. Jama na dnu skriva neverjeten preplet rogov.

Društvo za raziskovanje jam Ljubljana
Besedilo: Špela Di Batista Borko

Dlvn je prva tisoč metrov globoka jama na Gorenjskem. Velik breznat vhod se nahaja na grebenu Malega Raskovca. Prvo informacijo o jami nam je posredoval padalec Blaž Korošec, ki je jamo opazil med poletom. Od daleč viden dihalnik smo najprej locirali s smučmi, v 30 metrov globoko vhodno brezno pa smo se podali 1. januarja 2022.

Jama je v zgornjih delih pretežno breznata. Preprih v zgornjih delih je močan, vhodno brezno nikoli ni podhlajeno. Do globine 300 metrov se spustimo po dveh večjih brezni (Ribčev šaht in Stometrca), edina krajša ožina je na -120 metrih. Zopet krajša ožina in 50 metrsko brezno, kjer smo dosegli edini zares neprijeten del jame, Meander. Sicer smo ga premagali zgolj s pomočjo kladiva, a je nekaj deset metrov nadvse neprijetnih in skorajda nemogočih, če s seboj vlačiš veliko transportko. Na srečo se jama za Meandrom spet odpre, najprej s krajšimi brezni in prehodi v Podrtiji, nato pa spet z večjim breznom, ki je konec leta 2022 pripeljal do globine 465 metrov.

Tu je bil zopet potreben en udarec z macolo in prebili smo se v krajši vodoravni odsek, ki mu sledi 60 metrov globoko in brezno Hammerfall. Na dnu se odpre večja prelomna dvorana Sextet, ki se strmo spušča proti severozahodu do globine 550 metrov, kjer se prevesi v razpadajoče brezno, ki smo ga raje prečili do okna, ki pripelje v manjšo dvorano, kjer se med bloki odpira prehod v novo vertikalno. Novo brezno Vidov fix v nasprotju s pričakovanji vodi stran od razpadajočega brezna. Po 50 metrih se prevesi v krajšo stopnjo, ki pripelje do novega brezna globine okoli 30 metrov. Na polovici preseka vodoravno galerijo smer sever-jug. Severni, stometrski rov imenovan Bohinjski predor je

po dnu prekrit z mivko/meljem, po stenah pa z rjavo sigo z belimi karfiolam in ima močan preprih. Na koncu se mivkasto pobočje prevesi v večje, 70 metrov globoko brezno, ki se proti dnu oža in zbira vedno več vode. 739 metrov globoko slapič odteče v razpoko, jama pa se nadaljuje v novem vodoravnem nivoju. Rov proti severu se imenuje Blato, proti jugu pa Jezerca. Tu smo obstali na zadnji akciji v 2023.

Na prvi akciji v 2024 smo se spustili v razpadajoče brezno pod Sextetom. Mnogo prečk in 70 metrov globlje smo pristali na dnu. Fosilni rovčič je hitro pripeljal do novega brezna med velikimi bloki, prekritimi z mivko. Proti severu bi prišli v Bohinjski predor, zato smo se zanimali proti jugu in odkrili Tolminski predor. Zopet stometrski klišejski fosilni freatični rov pripelje do prostornega brezna/kamina s kar 30 metri premera.

Naslednja akcija je bila v spodnje horizontale, smer sever, za Blatom. Fosilni rov se kar 400 metrov stopnjasto spušča proti severu, nato pa se ostro zasuka proti jugu. Na mestu zasuka smo na čisto suhi mivki postavili bivač Grand Hotel Toplice. Rov se nadaljuje v enakem stilu – vodoravni odseki in stopnjasta brezenca, vse do globine 870 metrov. Naprej vodi niz brezen, ki postajajo vedno prostornejša. Prva 30-metrsko stopnja s Psevdoprečko se prevesi v večjo, prostorno dvorano, kjer 30 metrov nižje dosežemo podor. Skozi podor hitro dosežemo novo 30-metrsko brezno, s spuščajočim se meandrom na dnu, ki se odpre v večjo dvorano s sifonom Dala, premera 25 metrov in neznane globine (dna ni slutiti). Tu je ekipa treh Matičarjev 22. 9. 2024 presegla magično globino in dosegla trenutno dno jame, 1011 metrov pod vhodom.

Sledila je še ena magična akcija, na

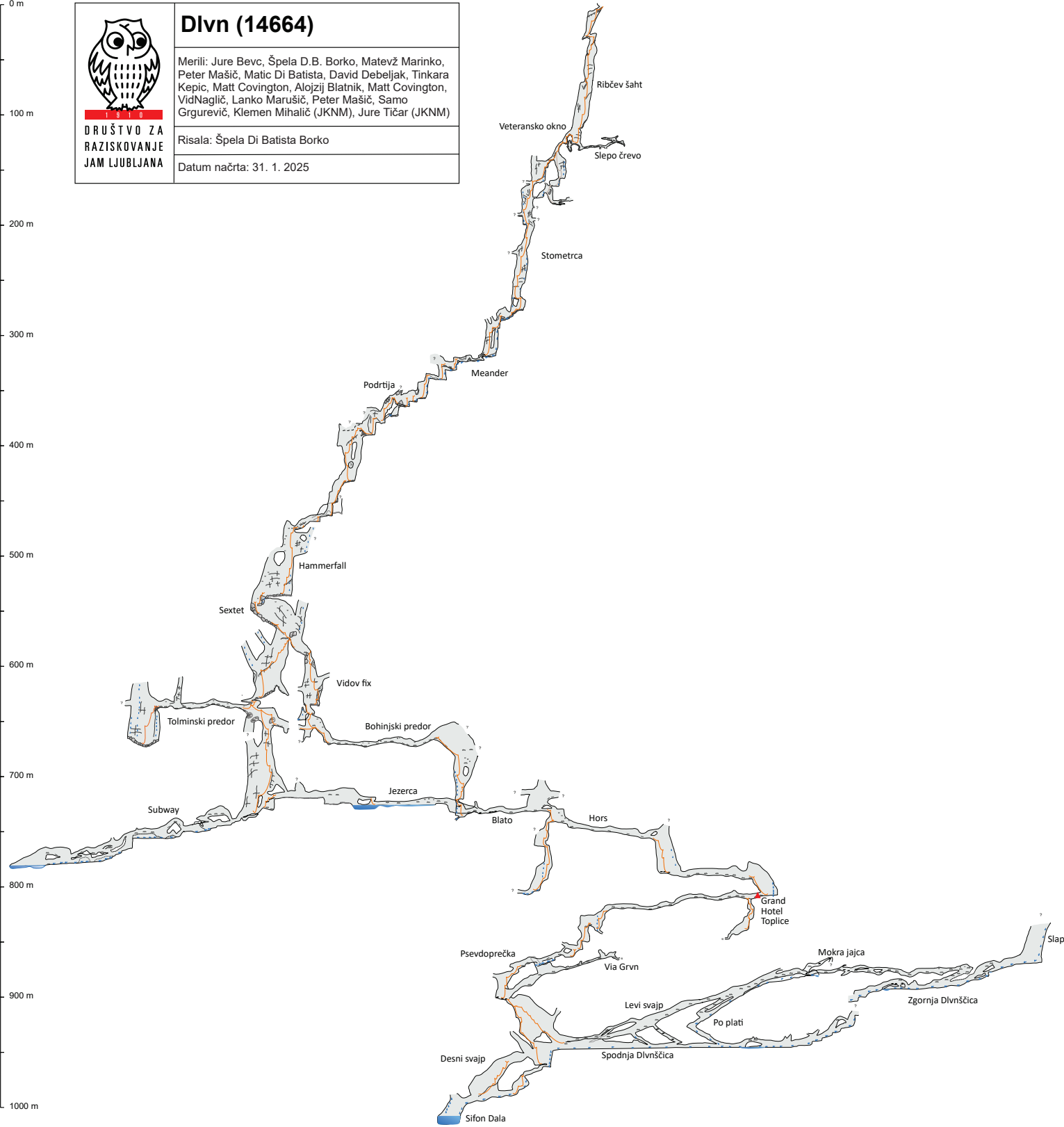

KATASTRSKA ŠTEVILKA: 14664
LOKACIJA: PLANINA POLJANA
LETO REGISTRACIJE: 2022
DOLŽINA IN GLOBINA 2024: 5103 m / 1011 m

kateri smo izmerili več kot en kilometer novih rogov. Prečili smo v Levi svajp in pristali na peščeni plaži, ki se je spuščala do zajetnega potoka Spodnja Dlvnščica. Potok se izliva proti sifonu, gorvodno pa sledi labirint rogov, ki so se razvili ob poševni plasti, ki je nagnjena pod kotom prb. 40 stopinj od SV proti JZ. Poševen lečast rov Po plati se vzpenja ob plasti, vzdolž plasti se iz njega odcepljajo večji in manjši odcepi. Tla rova večkrat presekajo ozki in strmo vrezani aktivni kanjončki, ki se v ravni črti spuščajo proti JZ. Po kakšnih 400 metrih se poševni lečasti rov odseka – konča v prečnem kanjonu smer SV-JZ. Dolvodno sledimo Zgornji Dlvnščici, ki se po 50 metrih zasukal proti J-JV. Gorvodno kanjon vodi do 40-metrskega kamina z impozantnim slapom.

Med novoletnimi počitnicami 2024 je sledila še zadnja, meddruštvena akcija. Kar devet jamarjev je raziskovalo odcepe med 600 in tisoč metri globine. V najglobljih delih smo raziskali Desni svajp, zgornjo etažo rova, ki vodi do sifona. V Levem svajpu smo izmerili večino stranskih odcepov. Malce višje, pod Psevdoprečko, se je rov Via Grvn zožal do neprehodnosti. Brezno na koncu Tolminskega predora je zelo mokro, a voda žal odteče v neprehoden podor. Bolj zanimivo je bilo pod povezavo Bohinjski-Tolminski, kjer je novo 85 metrov globoko brezno Subway pripeljalo do nove horizontale smer jugozahod. Lečast rov na vrhu in klasična globoka vrezana ključavnica pod njim se nadaljujeta nekaj sto metrov do jezera, v katerega se potopi rov. V drugo smer smo Subway povezali z Jezerci. Raziskali smo tudi dve stranski brezni okoli bivača. ■

Več o jami v Glasu podzemlja 2023, str. 27-30 in Glasu podzemlja 2024, str. 34-40.

Udeleženci novoletne ekspedicije 2024/2025.
Foto: Matic Di Batista

Molilni volk

Jama na Poljani, ki jamarju daje občutek, da se nahaja na Pokljuki. Povezavo z Drugim sistemom je preprečil podor.

Društvo za raziskovanje jam Ljubljana
Besedilo: Peter Mašič

KATASTRSKA ŠTEVILKA: 14908
LOKACIJA: PLANINA POLJANA
LETO REGISTRACIJE: 2023
DOLŽINA IN GLOBINA 2024: 1855 m / 290 m

Molilni volk je še ena v nizu dolgih in globokih jam v okolici Planine Poljana. Nahaja se kakih 15 minut hoje stran, povzpeti se je treba na kucelj vzhodno od Planine. Vhod je bil odkrit na velikonočni ponedeljek leta 2022, ko je bila vsenaokoli debela plast snega in je bil dostop še mnogo lažji. Popolnoma z ruševjem zakrit vhod je zahteval nekaj odmikov skal, te so se kotilile v vhodno brezno in puščale za seboj dolg odmev. Nekaj kasneje, konec aprila, sta v jamo končno le vstopila Matic Di Batista in Matevž Marinko, takrat sta opremila 70 metrov vhodnega brezna. Bilo je ravno na dan volitev, besedni zvezi volilni molk sta zamenjala začetnici in dobila zanimivo ime Molilni volk. Jama se je seveda nadaljevala.

Za vhodnim breznom ni šlo prav nič tekoče, treba je bilo premagati precej ožin, ozkih meandrov in kratkih stopenj. Vse skupaj se je nekoliko odprlo na -150 metrih s Podorno dvorano in večjim breznom Pogomni mladiči, ki ji sledi. Glavna sila raziskav sta bila Tomaž Krajnc

- Garmin in Tim Berginc. Zgledno sta izmerila prav vsak kotiček jame. Jama je tudi terjala svoj davek, neimenovani član si je med kopanjem poškodoval prst, na katerega je padla večja skala.

Na -200 metrih se je pojavila nova ovira, ožina Tlačenka, pet metrov dolga ozka špranja, ki je vztrajno trgala kombinezone. A za ožino se je spet po nekaj rovih odprlo večje brezno Via Grvn. Ker je jama dosegala že precejšnje globine, smo seveda sanjali o povezavi s soslednim večjim sistemom, takrat še Grvn - Rajža (13163, 14158). Na dnu smo žal našli le podor in bolj kot ne konec jame, po podoru smo brskali kar tri akcije.

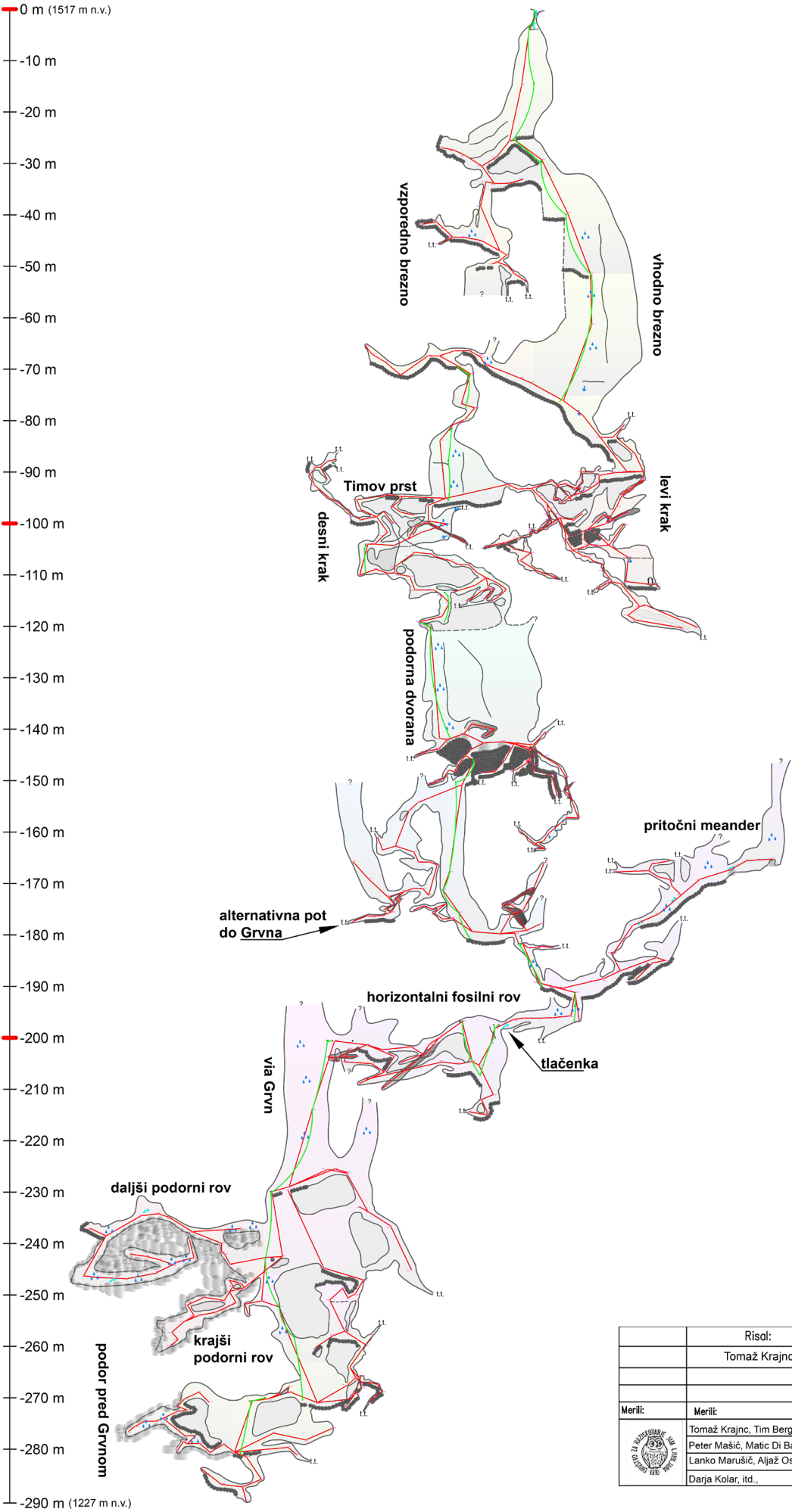
Ena izmed teh treh akcij je bila še posebej epska, raziskovala sta Franc Marušič - Lanko in Matevž Marinko. Matevž se je že dan prej s kolesom odpravil od Ljubljane proti Bohinju, prespal nekje v gozdu na Jelovici in se naslednji dan pridružil Lanku, ki je prišel z vlakom iz Nove Gorice v spremstvu kolesa. Skupaj sta nato odkolesarila do poletnega izhodišča za Poljano

(15 kilometrov razdalje in 700 metrov višinske razlike), pešačila še kakšno uro, se odpravila v jamo na -300 metrov, še enkrat pogledala podor in rove okoli, odžimarila ven, se spustila do ceste in odkolesarila nazaj do železniške postaje in z vlakom domov. Pravi jamarski triatlon!

Ker smo izčrpali vsa nadaljevanja, smo v letu 2023 začeli jamo počasi razopremljati in s tem končali do konca poletja. Jama je bila zelo priljubljena zaradi bližnje lege in ne preveč velike globine. Čeprav je od najbližje večje jame (Rajža) na enem mestu oddaljena horizontalno manj kot sto metrov, je povezava malo verjetna, saj se vmes nahaja Planina Poljana, kar je pod površjem najverjetneje območje, močno zapolnjeno z drobnim materialom, kar sta potrdila podora tako v Rajži kot v Molilnem volku. ■

Več o jami: Krajnc T., 2023. Ko Volilni molk postane Molilni volk. Glas podzemlja 2023, str. 30-32

MOLILNI VOLK (profil)

	Risol:	DATUM
	Tomaž Krajnc	22.11.2022
Meril:	Meril:	25.1.2023
	Tomaž Krajnc, Tim Berginc, Matevž Marinko	
	Peter Mašič, Matic Di Batista, Špela Borko	
	Lanko Marušič, Aljaž Osterman, Tinkara Kepić	
	Darja Kolar, itd.,	

